

RADNIČNÉ NOVINY

MESTA BANSKÁ BYSTRICA

07

Ročník XIX.
júl
2025

KLIMATICKÁ ZMENA VPLÝVA AJ NA NAŠE MESTO. AKO SA DAJÚ ZMIERNIŤ JEJ DOPADY?

Strana 4 - 6

SAMOSPRÁVA

Pokračujeme v rekonštrukcii chodníkov
a budovaní cyklotrás.

Strana 8 - 9

INFORMUJEME

Plaváreň je zatvorená do polovice
augusta, dôvodom je pravidelná údržba.

Strana 11

ZAÚJÍMAVOSTI

Mestské lesy ponúkajú oddych v tieni
stromov.

Strana 12

Banskobystrické kultúrne leto je v polovici, ponúka viac ako 160 podujatí

Banskobystrické kultúrne leto 2025 je v polčase a doposiaľ nám spríjemnilo nejeden prázdninový deň. Aj vďaka sieťovaniu a spolupráci s miestnymi inštitúciami a subjektmi, si môžeme vychutnávať zaujímavé koncerty rôznych hudobných žánrov, výstavy, filmové projekcie, divadelné predstavenia, tvorivé dielne a ďalšie kultúrne udalosti. Pestrá nádielka viac ako 160 rôznych podujatí v mnohých zákutiach nášho mesta pokračuje aj v auguste. Vyvrcholí septembrovým 367. Radvanským jarmokom.

Foto: N. Kuklovský

Úspešné Dni mestskej kultúry, tradičné i nové podujatia

V závere júna sme oslávili 770. výročie udeľovania mestských práv Banskej Bystrici. Tisíce návštevníkov rôznych vekových kategórií zavítali do ulíc nášho mesta, aby si vychutnali moderný inovatívny formát Dní mestskej kultúry, ktoré prepojili históriu so súčasnosťou a priniesli jedinečné zážitky. Originálnym podujatím sme pokračovali začiatkom júla na Starej Tržnici, ktorá ožila dizajnovými kúskami od lokálnych tvorcov. Na Šiik – dizajnovom markete sa predstavili šikovní dizajnéri s autorskou módou, ručne vyrábanými doplnkami, šperkmi a ďalšími unikátnymi produktmi. Nezabudli sme ani na tradičný rozprávkový maratón Sídľiskových večerníčkov, ktoré už stihli potešiť stovky detí v rôznych mestských častiach. Unikátne spojenie hudobného umenia a vzdušnej akrobacie mohli zažiť návštevníci v Parku pod Pamätníkom SNP. Tóny sláčikového kvarteta a ladných pohybov vzdušnej akrobatky mali po zotmení nezabudnuteľné čaro.

V auguste ožije Námestie SNP noblesou a eleganciou historických vozidiel

Prvá augustová sobota sa v centre mesta poniesie v znamení noblesy a elegancie. Milovníci historických vozidiel sa môžu tešiť na stretnutie veteránov z minulých rokov. Celkom 50 posádok príde z Českej republiky i Maďarska. Kolóna povedie aj tento rok Dolnou ulicou približne o 10.30 hod. Návštevníci uvidia vozidlá svetových značiek ako Mercedes, Bentley, Alvis, Cadillac či Chevrolet. Z československých vozidiel budú pastvou pre oči vozidlá Tatra 87 a Tatra 87 Diplommat. Hlavným ťahákom bude Rolls Royce z roku 1930, ktorého karoséria je potiahnutá kožou. Atmosféru autentických zvukov 20. až 50. rokov minulého storočia dotvorí koncert v podaní Paper Moon Trio. Historické vozidlá budú môcť návštevníci obdivovať na Námestí SNP približne do 12:30 hod.

Nový formát podujatia Svet na dosah

Svet na dosah je nové podujatie, ktoré sa bude každé dva roky striedať s podujatím Voľné pódium. Jeho cieľom je priblížiť rôzne kultúry z celého sveta, vytvoriť program, ktorý si budú môcť návštevníci prísť užiť nielen na Námestí SNP, ale aj na Námestí Š. Moyse. Vďaka prvému ročníku, ktorý sa uskutočnil 2. augusta, si priblížime kultúru Latinskej Ameriky. Program sa začne bubnovým workshopom o 15:00 hod., v rámci ktorého si návštevníci vyskúšajú silu rytmu na bubnoch. Pokračovať bude výrobou exotických čeleniek ako z originálneho brazílskeho kar-

nevalu. O 17:00 hod. prevezme štafetu Lee Sandoval Perez, venezuelský tanečník, pod ktorého vedením sa návštevníci naučia kroky salsy, merengue a reggaeton-u. Posledný workshop povedie Noro Grofčík, päťnásobný majster sveta v street dance, ktorý vás naučí choreografiu plnú energie, pohybu a štýlu. Všetky workshopy sú bezplatné. Na Námestí SNP sa druhý augustový deň môžeme o 19:00 hod. tešiť na DJ, po ktorom bude nasledovať dvojhodinová Latino show. Na jednom pódii sa predstaví 30 účinkujúcich, ktorí prenesú divákov z autentických kubánskych uličiek cez horúce brazílske karnevaly až po moderné rytmy Latinskej Ameriky. Tešiť sa môžeme, okrem iných, na Dominiku Titkovú & Friends, skupinu Campana Batucada, profesionálnu tanečnú skupinu Rosa Dance Group a ďalších.

Kompletný rozpis podujatí Banskobystrického kultúrneho leta 2025 nájdete na webe mesta: <https://www.banskabystrica.sk/kulturne leto>

Z. Marhefková

Foto: Medúza

Otázka pre čitateľov

V júnovom vydaní Radničných novín ste mali možnosť zapojiť sa do súťaže o prezentačné predmety mesta Banská Bystrica. Stačilo nám do redakcie napísať odpoveď na súťažnú otázku: Koľko dlhodobo stojacich vozidiel sa mestskej polícii v minulom roku podarilo odstrániť z ulíc mesta? Správna odpoveď je 108 vozidiel. Všetkým čitateľom, ktorí sa do súťaže zapojili, ďakujeme. Víťazmi sa stávajú **pani Ivona Rončáková** a **pán Vladimír Dropčo**. Výhercom gratulujeme, ceny si môžu vyzdvihnúť v redakcii novín na mestskom úrade. V súťaži pokračujeme aj v júlovom čísle Radničných novín. Pýtame sa vás:

O koľko by sa podľa odborných analýz mohla zvýšiť priemerná teplota v Banskej Bystrici do roku 2030?

- A) o 0,5 °C
- B) o 1,5 °C
- C) podľa analýz by sa nemala zvýšiť

Odpovede nám môžete posilať do 13. augusta 2025 na adresu: Mesto Banská Bystrica, Radničné noviny, Československej armády 26, 974 01 Banská Bystrica, ako aj na e-mail: radnicnenoviny@banskabystrica.sk, predmet správy: súťaž.

Informácie z mestského úradu

Foto: F. Lovák

01. Zápis detí do ZUŠ-ky

Základná umelecká škola Jána Cikkera pozýva na zápis nových žiakov pre školský rok 2025/2026. Uskutoční sa od 1. do 12. septembra 2025 v čase od 14:00 hod. do 17:00 hod. na Štefánikovom nábreží 6 v Lazovnej 62 a na Internátnej 2/A. Aj v tomto školskom roku otvára ZUŠ Jána Cikkera hudobný, výtvarný, tanečný a literárno-dramatický odbor. Viac informácií získate na www.zus-jcbb.sk.

ZUŠ J. Cikkera

02. Centrum voľného času Havranské s bohatou ponukou aktivít

Zatiaľ čo si deti užívajú prázdniny aj vďaka organizovaným prímestským letným táborom Centra voľného času, august bude patriť prihlasovaniu na bohatú ponuku záujmových krúžkov i Detskému jarmoku. Ten sa uskutoční dňa 28. 8. 2025 od 14:00 hod. na známej adrese Havranské 9 v Banskej Bystrici. Pozývame vás užiť si deň plný zábavy, tvorivosti a úsmevov. Vstup je voľný. Od 18. augusta zároveň môžete priamo v centre zapísať svoje deti na rôzne kreatívne, vzdelávacie i športové krúžky, ktoré CVČ otvára v novom školskom roku 2025/2026. Podrobné informácie sú dostupné na: cvchavranske.sk.

CVČ Havranské

03. Pripravujeme ďalšie opravy v našich škôlkach

Letné prázdniny využíva mesto aj na realizáciu nevyhnutných opráv a údržbu svojich škôl a školských zariadení. Na prelome mesiaca júl a august sa v školskej jedálni pri MŠ Karpatská 3 stavebné práce zamerajú na výmenu lapača tukov, kanalizačných rozvodov,

elektroinštalácie a kompletnú rekonštrukciu kuchyne. Ďalšou modernizáciou prejdú aj sociálne zariadenia v pavilóne A v MŠ Profesora Sáru. Tretia etapa opráv havarijného stavu kanalizácie bude realizovaná v MŠ na Lúčkach 3. Nezabúdame ani na mestské základné školy. Strecha na ZŠ Sitnianska 32 v Sásovej sa mení na zelenú a v ZŠ s MŠ J. Bakossova sa pani kuchárky na začiatku školského roka dočkajú novej modernej kuchyne. Prečítajte si viac na strane 10.

Kancelária primátora

04. Zrealizujte z mestských financií zmysluplný projekt

Pripomínáme, že aj v roku 2025 majú obyvatelia Banskej Bystrice možnosť aktívne sa zapojiť do formovania svojho okolia prostredníctvom participatívneho rozpočtu. Podľať projekt môže občianske združenie i každá fyzická osoba staršia ako 15 rokov s trvalým alebo prechodným pobytom v meste, ako aj študenti študujúci na území Banskej Bystrice. Podávať projektové návrhy môžu obyvatelia do 30. septembra 2025 prostredníctvom platformy Decidim na webe spolupracovna.banskabystrica.sk. Projekty môžu byť zamerané na voľnú tému (oddychové zóny, športové plochy atď.) a odporúčanú tému, ktorou je v roku 2025 životné prostredie. Tieto projekty musia prispievať k zadržiavaniu dažďovej vody, napr. zo spevnených plôch, striech alebo iných nepriepustných povrchov, a zároveň zlepšovať kvalitu verejného priestoru.

Referát participácie a inovácie v oblasti otvoreného spravovania

05. Mestá už nebudú vykonávať posudkovú činnosť v sociálnej oblasti

Mestá, obce ani vyššie územné celky už od 1. septembra 2025 nebudú vykonávať posudkovú činnosť pre účel zisťovania odkázanosti fyzickej osoby na sociálnu službu v zariadení a na opatrovateľskú službu. Zároveň nebudú prehodnocovať ani odkázanosť na tieto služby. Hovorí o tom reforma posudkového systému, ktorá je súčasťou Plánu obnovy a odolnosti SR v rámci Komponentu 13 – Dostupná a kvalitná dlhodobá sociálno-zdravotná starostlivosť. Poslednú možnosť podať si Žiadosť o posúdenie odkázanosti na sociálnu službu na Odbore sociálnych vecí MsÚ v Banskej Bystrici majú záujemcovia už len do konca augusta 2025. Počnúc prvým septembrovým dňom je potrebné osloviť Úrad práce, sociálnych vecí a rodiny. Následne, ak bude mať fyzická osoba záujem o poskytnutie alebo zabezpečenie sociálnej služby, na ktorú je odkázaná, kedykoľvek sa môže obrátiť na odbor sociálnych vecí.

Odbor sociálnych vecí

Foto: MŠJ BB

06. Pravidlá ukladania objemného odpadu

Mesto Banská Bystrica dlhodobo zabezpečuje svojim obyvateľom zber objemného odpadu každý mesiac priamo z kontajnerových stojísk, zákon ukladá túto povinnosť samosprávam zabezpečiť najmenej dvakrát ročne. Cieľom zberu objemného odpadu je zabezpečiť komfort pri bežných výmenách zariadenia v domácnosti, napríklad pri kúpe novej sedačky či skrine. Často sa však stretávame s prípadmi, keď obyvatelia vykladajú odpad mimo harmonogramu alebo v nadmernom množstve. To spôsobuje znečistenie stojísk, šírenie zápachu, výskyt hlodavcov a komplikuje odvoz odpadu. Mestská služba nie je určená pre vysťahovanie celých bytov či pivníc, na takéto účely kapacity nestačia. Objemný odpad zahŕňa najmä nábytok, dvere, okná, koberce či sanitárne vybavenie. Nepatria sem však elektrospotrebiče, autobatérie, pneumatiky, resp. stavebný odpad. Takýto odpad je možné odovzdať tam, kde ste si zakúpili nový výrobok, resp. na zbernom dvore mesta v Radvani alebo v spoločnosti DETOX s.r.o. na Zvolenskej ceste. Ojazdené pneumatiky môžete odovzdať u každého predajcu, distribútora alebo v pneuservise bez toho, či ste si pneumatiky u nich zakúpili alebo využili ich služby. Obyvatelia mesta môžu svoj objemný odpad bezplatne odovzdať aj v Zbernom dvore v Radvani, ktorý je otvorený v pracovné dni od 8.30 do 17.30 hod. a v sobotu od 8.30 do 17.00 hod., alebo za poplatok na skládke komunálneho odpadu v Šalkovej. Ak je niekto svedkom porušovania prijatých zásad, je potrebné bezodkladne kontaktovať mestskú políciu alebo Oddelenie odpadového hospodárstva MsÚ. Dodržiavaním pravidiel spoločne prispievame k čistote a poriadku vo verejnom priestore.

Oddelenie odpadového hospodárstva a údržby verejných priestranstiev

Klimatická kríza má dopad aj na naše mesto. Reagujeme na to proaktívne.

Posledné roky ukázali, že klimatická zmena už nie je len hrozbou budúcnosti, ale každodennou realitou. Rekordne teplý jún 2025, nárast počtu tropických dní či extrémne búrky v našom regióne jasne ukazujú, že aj Banská Bystrica čelí novým výzvam. Mesto reaguje systematicky, prostredníctvom adaptačných opatrení, ako je výsadba stromov, budovanie dažďových záhrad, zelených striech a priepustných plôch, ale aj mitigáciou, ktorá zahŕňa znižovanie emisií z budov a dopravy.

Foto: MŠÚ BB

Trvalkový záhon na Námestí Slobody

Jún 2025 bol podľa meteorológov najteplejším v západnej Európe od začiatku meraní teploty. Aj na Slovensku bol po teplotnej stránke nadnormálny. Odchýlka priemernej mesačnej teploty vzduchu od normálu 1991 – 2020 bola evidovaná aj na strednom Slovensku. Vysoké teploty sme si mohli okúsiť aj na vlastnej koži. Pretrvávajúce vlny horúčav sú v mestách veľmi citelné, nakoľko zastavané

územie vytvára tzv. efekt mestského tepelného ostrova. Ide o jav, pri ktorom sú mestské oblasti citeľne teplejšie než okolité vidiecke prostredie. Tento efekt je dôsledkom kombinácie viacerých faktorov. Je to najmä hustá zástavba, doprava, cesty, menej zelene ako v otvorenej krajine, menej vody a menej vetra. Mestské prostredie je preto mimoriadne zraniteľné voči dôsledkom klimatickej zmeny, ako sú vlny horúčav, prívalové dažde, suchá či zhoršená kvalita ovzdušia. Dopady klimatickej zmeny na kvalitu života v mestách sú veľmi výrazné. Dlhšie obdobia sucha znižujú zásoby podzemných vôd, čo môže ohroziť zásobovanie pitnou vodou a priemyselné využitie. Nedostatok vody a extrémne teploty negatívne ovplyvňujú mestskú vegetáciu, ktorá je kľúčová pre ochladzovanie a zlepšovanie kvality ovzdušia. Negatívnym faktom sú aj extrémne búrky, sprevádzané silným vetrom a bleskovými povodňami.

Klimatické trendy v našom meste

Podľa analýzy z Akčného plánu pre adaptáciu a mitigáciu, ktorý bol spracovaný v rámci projektu Reakcia na zmenu klímy mesta Banská Bystrica (podporeného z grantov EHP), by sa teplota v Banskej Bystrici do roku 2030 mohla zvýšiť v priemere o 1,5 °C. „V súčasnosti už musíme rátať s tým, že teplejších dní bude

omnoho viac. V období rokov 2051-2100 v porovnaní s obdobím 1961-1990 by sa mal počet letných dní zvýšiť o 68 %, tropických dní o 123% a dni s tropickou nocou dokonca o 7580 % (z 0,03 za rok na 2,56 za rok v priemere), na druhej strane počet mrazových dní by mal klesnúť o 46% a počet dní so silným mrazom o 81 %,“ konštatuje Martin Lakanda, vedúci Odboru rozvojových aktivít mesta. Akčný plán je dokument, ktorý obsahuje klimatickú analýzu a stanovuje stratégiu pre zmiernenie dopadov klimatickej zmeny v Banskej Bystrici. Stratégia stanovuje dve hlavné skupiny opatrení: zmiernenie (mitigáciu) a prispôbovanie (adaptáciu). Zmiernenie sa zameriava na znižovanie množstva skleníkových plynov, ktoré spôsobujú otepľovanie, napríklad využívaním obnoviteľných zdrojov energie namiesto uhlia a ropy, zatepľovaním budov, podporou verejnej dopravy či výsadbou stromov, ktoré viažu uhlík z ovzdušia. Na druhej strane, adaptácia znamená pripraviť sa na zmeny, ktoré už prebiehajú. Je to najmä výsadba zelene na ochladenie ulíc, budovanie systémov na zachytávanie dažďovej vody či úpravy verejných priestorov tak, aby boli odolnejšie voči horúčavam a povodňam. Dôležité je, že tieto opatrenia sa nevylučujú, práve naopak, len ich kombináciou môžeme ochrániť zdravie obyvateľov, životné prostredie aj kvalitu života v našom meste.

Radnica sa na zmeny klímy pripravuje a realizuje opatrenia

V rámci projektu Reakcia na zmenu klímy,

Foto: M. Lakanda

Mobilná zeleň
v Lazovnej ulici

Okolie MŠ Šalgótarjanska je
zelenšie

ktorý sa realizoval v rokoch 2021 až 2024, sa podarilo komplexne zrekonštruovať Materskú školu Šalgotárjanska so zameraním na energetické opatrenia. Vo viacerých materských školách sa vymenilo staré interiérové osvetlenie za 749 úsporných LED svietidiel. Inštalovaných bolo 633 kusov exteriérových LED svietidiel na Fončorde a v Sásovej, ktorých primárnym cieľom je úspora 50 percent elektrickej energie, čo je v prepočte viac ako 23 ton CO₂ ušetrených za rok. Realizovalo sa osem dažďových záhrad v areáloch materských škôl, v piatich lokalitách MŠ bola vysadená okrasná a izolačná zeleň a ovocné záhrady. V areáloch škôlok bolo zároveň inštalovaných 15 tienení detských ihrísk a na celkovej ploche sme nahradili nepriepustné povrchy za priepustné s rozlohou 1162 metrov štvorcových. Dosiahne sa tým lepšie zadržiavanie zrážok a zlepšenie manažmentu vody v našom meste. K ďalším zrealizovaným opatreniam patrí výmena starých kotlov za moderné plynové kondenzačné kotly v dvoch materských školách (MŠ Lazovná a MŠ Prof. Sáru).

Medzi významné mitigačné projekty patrí realizácia energetických opatrení na mestských budovách, ktoré zvyšujú ich energetickú efektívnosť. Prioritne sa realizovali na budovách materských škôl Karpatská, Strážovská, Ul. 9. mája, Tatranská, Na Lúčkach a Radvanská. V roku 2025 sa energetických opatrení dočkala aj budova mestského úradu, išlo o výmenu viac ako 500 okenných konštrukcií, kompletné vyregulovanie vykurovacieho systému a výmenu viac ako 900 ks starých svietidiel za nové, úsporné LED svietidlá. Týmto krokmi sme prispeli k celkovým úsporám na energiách a tým aj zníženej produkcii CO₂.

Najväčšie projekty zamerané na budovanie zelenej a modrej infraštruktúry

Parky, zelené strechy, stromy, zeleň, jazierka či vsakovacie plochy predstavujú zelenú a modrú infraštruktúru. V boji proti klima-

tickej zmene zohrávajú kľúčovú úlohu. Pomáhajú ochladzovať mestá počas horúčav, zachytávajú dažďovú vodu pri privalových dažďoch a zlepšujú kvalitu ovzdušia aj života. Vďaka nim sú mestá odolnejšie voči extrémom počasia. Budovanie takejto infraštruktúry je preto jedným z najjednoduchších a najúčinnějších spôsobov, ako sa adaptovať na meniace sa klimatické podmienky. Mesto Banská Bystrica pripravuje najväčšiu investíciu do zelenej a modrej infraštruktúry v ôsmich lokalitách. „Najväčším z hľadiska rozsahu je projekt Zelené sídliská. Ide o viac ako 50 hektárov plochy obytného prostredia mesta. Zameriavame sa na obnovu zelene, návrat vodných prvkov na sídliská, zavádzanie systémov na hospodárenie s dažďovou vodou a celkové zvýšenie kvality bývania. Rovnako sú rozpracované projekty revitalizácie Mestského parku, Námestia Slobody a Strieborného námestia, na ktorých pracujú projektanti s cieľom vytvoriť nové, moderné a klimaticky odolné verejné priestory,“ podotýka Zuzana Gombalová z Odboru architekta mesta.

Medzi dôležité opatrenia patrí aj budovanie zelených striech, ktoré budú v meste postupne pribúdať na verejných budovách, ale aj na autobusových zastávkach. Najväčšia zelená strecha by mala počas roka 2025 pribudnúť na Základnej škole Sitnianska. Takáto zelená strecha dokáže zachytiť až 60 litrov vody na meter štvorcový. Pri rozmere strechy na ZŠ Sitnianska je to okolo 232 000 litrov vody, čo predstavuje cca 10 cisterien.

K zmierňovaniu dopadov klimatickej zmeny prispievajú aj Mestské lesy a ZAaRES

Dôležitú úlohu z hľadiska adaptácie tvorí aj samotná výsadba, obnova a starostlivosť o zeleň. Mesto ročne vysadí desiatky stromov, tisíce trvaliek a tam, kde nie je možné realizovať klasickú výsadbu, je snahou radnice osádzať mobilnú zeleň, ako napríklad na Lazovnej ulici, kde veľkorozmerné nádoby so zeleňou významnou mierou prispievajú k zmene mikroklimy tejto ulice. Mestská príspevková organizácia ZAaRES, ktorá má na starosti záhradnícke a rekreačné služby, v čoraz väčšej miere pristupuje k viacerým opatreniam na zmierenie dopadov klimatickej krízy. Patrí k nim napríklad zmenený manažment kosenia, vysievanie lúčnych kvetov na podporu opeľovačov, vybudovanie dažďovej záhrady na Uhlisku či postupná zmena tradičných sezónnych záhonov s letničkami a cibulovinami na trvalé výsadby bez potreby pravidelnej zmeny. Tieto výsadby sú výrazne odolnejšie voči suchému počasiu a vyžadujú si aj menej polievania. Pri výsadbe drevín sa využívajú zavlažovacie vaky, ktoré zabezpečujú potrebnú vlahu počas prvých troch rokov od výsadby.

Aj kruhové objazdy majú nové trvalkové výsadby

Foto: MŠÚ BB

Zmierňovať dopady klimatickej zmeny sa snažia aj Mestské lesy Banská Bystrica. Hlavným nástrojom v boji proti klimatickým zmenám v lesoch je zabezpečiť čo najväčšiu pestrosť drevinového zloženia. Les rastie sto a viac rokov, preto sa takéto opatrenia musia realizovať dlhodobo. „Mestské lesy Banská Bystrica patria v tejto oblasti medzi lídrov spomedzi neštátnych lesníckych subjektov na Slovensku. Ako prvé neštátne lesy už v roku 2008 vytvorili demonstračný objekt Pro Silva, kde sa využívajú princípy prírody blízkejšie a trvalo udržateľných spôsobov pestovania lesov, aj ako nástrojov v boji voči zmenám klímy. Snažíme sa podporovať hlavne prirodzenú obnovu lesa – mladé porasty vznikajú predovšetkým zo semien existujúcich dospelých stromov. Sú geneticky pôvodné a najlepšie adaptované na konkrétne podmienky,“ pripomína hlavný inžinier Mestských lesov Banská Bystrica Jozef Jankov. Naše lesy v súčasnosti trpia dôsledkami sucha a musia bojovať aj s viacerými nepôvodnými škodcami. Pri veľkej pestrosti lesov však platí, že ak sa aj nejaký škodca premnoží na jednej drevine, stále sú zabezpečené hlavné funkcie lesa prostredníctvom iných drevín. Preto sa pri zalesňovaní používajú zmiešané sadenice jedle, smreka, smrekovca, borovice, duba a buka, pri umelej obnove sa podporujú cenné listnáče ako javory, jasene,

Podporujeme biodiverzitu v Laskomerskej doline

Foto: ZAaRES

Foto: MŠÚ BB

bresty a rôzne iné. Okrem toho, s viacerými mestskými organizáciami sa lesníci pravidelne starajú o mokrad' v Laskomerskej doline, ktorú už niekoľko rokov kosia a zbavujú náletových drevín a nepôvodných rastlín, ako je zlatobyľ. V opačnom prípade by mokrad' zarástla a pravdepodobne by zanikla. Mestské lesy Banská Bystrica sú zaradené medzi viac ako 12 tisíc subjektov na celom svete, ktoré plnia prísne štandardy certifikované schémou PEFC. Ide o globálnu organizáciu, ktorá prostredníctvom podpory trvalo udržateľného obhospodarovania lesov zabezpečuje dodržiavanie najvyšších ekologických, sociálnych a etických štandardov. Vďaka tejto eko-značke dokážu zákazníci a spotrebiteľia identifikovať výrobky z lesov obhospodarovných trvalo udržateľným spôsobom.

Výsadba pred mestským úradom

PREJAVY ZMENY KLÍMY

Zvýšená priemerná teplota vzduchu

Zvýšený počet letných (nad 25 °C) a tropických dní (nad 30 °C)

Častejší výskyt horúčav

Pokles relatívnej vlhkosti vzduchu

Výskyt intenzívnych krátkodobých prívalových zrážok

Extrémne poveternostné situácie

Zvýšená prašnosť spôsobená suchom

Premenlivosť zrážkových úhrnov

ODPORÚČANIA

Zvyšovať podiel zelene

Osádzať mobilnú zeleň

Uplatňovať strešnú a vertikálnu zeleň v architektúre

Zabezpečiť pravidelnú starostlivosť o vzrastlé dreviny

Podporovať vznik vodných prvkov, jazierok, fontán, dažďových záhrad

Zadržiavať vodu v krajine

Zmeniť asfaltové a betónové povrchy na zelené

Podporovať vsakovanie dažďovej vody pred jej odvádzaním do kanalizácie

nastáva aj u nás a realizujeme už niekoľko rokov mnohé opatrenia na zmiernenie dopadov zmeny klímy. Radnica získala aj národné ocenenie *Enviromesto 2023* zohľadňujúce opatrenia realizované v rokoch 2021 až 2023. Pribudli dažďové záhrady, zelené strechy, zateplené školy, moderné osvetlenie, aj nové opatrenia v doprave. Mesto sa tak stáva odolnejším a pripravenejším na extrémny počasie. No zároveň je zrejmé, že klimatické výzvy budú v nasledujúcich desaťročiach narastať. Jednou z priorít by malo byť ešte intenzívnejšie rozširovanie a prepojenie zelene v meste. Veľký potenciál sa skrýva aj v lepšom hospodárení s dažďovou vodou," zdôrazňuje druhý zástupca primátora Martin Majling. Po vzore materských škôl, kde už vznikli dažďové záhrady, sa mesto sústreďuje aj na plánovanie ďalších vodozádržných opatrení. Rovnako je potrebné podporovať komunitné projekty, čo sa mestu darí najmä prostredníctvom Participatívneho rozpočtu a podpory malých projektov. Projekty ako komplexná rekonštrukcia materských škôl, výmena osvetlenia, inštalácia tieniacich prvkov, ako aj výsadba ovocných

záhrad a okrasnej zelene nie sú len estetickým zlepšením verejných priestorov, ale sú najmä strategickými krokmi k odolnejšiemu mestu. Rovnako aj rozvoj ekologickej dopravy, vrátane novej generácie trolejbusov, CNG autobusov či výstavba cyklotrás v dĺžke viac ako 12 km predstavujú konkrétne opatrenia, ktoré prispievajú k znižovaniu uhlíkovej stopy a zlepšeniu kvality života. Kľúčové je, že tieto opatrenia nevznikajú izolovane, tvoria ucelený systém, ktorého cieľom je ochrániť zdravie obyvateľov, zvýšiť komfort v meste a pripraviť ho na budúce klimatické výkyvy. Banská Bystrica ukazuje, že aj stredne veľké mesto dokáže byť aktívne, inovatívne a ekologicky zodpovedné. No úspech klimatickej politiky nestojí len na projektoch. Rovnako dôležitá je aj každodenná zmena správania sa nás všetkých. Každý výber ekologickej dopravy, každá ušetrená kilowatthodina či vedomá starostlivosť o zeleň v našom okolí znamená krok k udržateľnejšiemu mestu. Len spoločným úsilím môžeme zabezpečiť, aby Banská Bystrica zostala aj pre ďalšie generácie príjemným miestom pre život.

M. Debnárová

Čo ešte môžeme urobiť pre lepšiu klímu?

Naše mesto urobilo v posledných rokoch veľký krok smerom k udržateľnosti a lepšiemu zvládaniu dôsledkov klimatickej zmeny. „Banská Bystrica je v rámci porovnaní miest na Slovensku jedným z najzelenších. Napriek tomu si uvedomujeme, že klimatická zmena

Aj deti ochraňujeme pred slnečným žiarením

Poslanecké názory

V júlovom vydaní sme poskytli priestor na vyjadrenie trom poslancom podľa abecedného poradia. Opýtali sme sa ich: A) Ako hodnotíte opatrenia mesta Banská Bystrica reagujúce na zmenu klímy? B) Ako vnímate priority obyvateľiek/obyvateľov vášho volebného obvodu?

Roman Miškár

A Klimatické zmeny cítime všetci a oceňujem, že Banská Bystrica na ne aktívne reaguje. Mesto a jeho organizácie, ako ZAaRES či Mestské lesy, prijímajú konkrétne opatrenia – výsadbu stromov, trvalkových záhonov, lúčnych kvetov, rozšírenie mobilnej zelene či zmeny v režime kosenia. Pozitívne vnímam aj projekty na zadržiavanie dažďovej vody a znižovanie CO₂ cez rozvoj cyklo dopravy, modernizáciu mestských budov a zateplenie škôl. Teším sa, že aj v Radvani vznikli komunitné záhrady vďaka participatívnejmu rozpočtu. Projekty ako Zelené sídliská s vodozadržnými opatreniami na Bernolákovej či Radvanskej môžu výrazne zlepšiť klímu na našich sídliskách. Verím, že v týchto dôležitých opatreniach budeme pokračovať.

B Medzi hlavné priority obyvateľov Radvane, s ktorými sa na mňa ako poslanca za našu mestskú časť obyvatelia obracajú, vnímam najmä stav chodníkov a ciest, verejných priestranstiev a kapacity parkovania na husto obývaných uliciach. Aktuálne si obyvatelia všímajú výrazný stavebný ruch pri realizáciách významných projektov, ako je budovanie viac ako kilometrového úseku združeného chodníka pre cyklistov a chodcov na Radvanskej ulici, pri pokračovaní budovania nových parkovacích miest a chodníkov na Radvanskej a Poľnej ulici. Priebežne prebiehajú a boli realizované rekonštrukcie kratších úsekov chodníkov a vstupov do bytových domov na uliciach Kalinčiakova, Radvanská, opravy a budovanie nových prepojovacích schodísk, opravy a rekonštrukcie menších ulíc v lokalitách s rodinnými domami. Ako významnú investíciu vnímam pripravovanú komplexnú rekonštrukciu Bernolákovej ulice. Pozitívnu a výraznou zmenou prejde aj vnútroblok Bernolákovej a Radvanskej v rámci projektu Zelené sídliská. V tomto roku pribudnú bezpečnostné prvky na Malachovskej ceste, plánuje sa aj budovanie prestrešenia zastávok MHD. Teším sa na pripravované investície do rekonštrukcie telocvične ZŠ s MŠ Radvanská a obnovenie Radvanského kaštieľa a príľahlého parku v nasledujúcich rokoch.

Mgr. Marek Modranský

A Ako dlhoročný poslanec mesta Banská Bystrica, zvolený za mestskú časť Fončorda, považujem opatrenia mesta v súvislosti s klimatickými zmenami za nevyhnutné a zásadné. Mesto sa snaží reagovať na tieto výzvy prostredníctvom rôznych projektov, ktoré zahŕňajú rozšírenie zelených plôch a podporu udržateľnej dopravy. Iniciatívy ako rozvoj cyklotrás a investície do verejnej dopravy sú kľúčové pre znižovanie emisií skleníkových plynov a ochranu našich prírodných zdrojov. Okrem toho je dôležité zapojiť občanov do diskusií o týchto opatreniach, aby sme spoločne vyhľadávali inovatívne a efektívne riešenia. Verím, že spoločným úsilím môžeme posilniť odolnosť našej komunity voči klimatickým zmenám a zabezpečiť kvalitnejšie životné prostredie pre budúce generácie.

B Obyvatelia našej mestskej časti Fončorda majú jasné priority, ktoré by mali byť v centre našich politických rozhodnutí. Kľúčovými oblasťami sú zlepšovanie infraštruktúry, posilnenie bezpečnosti a ochrana našich zelených plôch. Mnoho občanov apeluje na potrebu kvalitnejších verejných priestorov, ako sú parky a ihriská, ktoré podporujú komunitný život a zdravý životný štýl. Transparentnosť v rozhodovacích procesoch je tiež zásadná, aby sa občania cítili zapojení a informovaní. Rád by som pokračoval v otvorenom dialógu s našimi občanmi, aby sme spoločne identifikovali a riešili ich potreby. Týmto spôsobom môžeme vytvárať udržateľné a prosperujúce prostredie, ktoré bude odrážať hodnoty a očakávania našich obyvateľov.

Mgr. Matúš Molitoris

A Klimatická zmena je realita a je dobre, že sa o nej hovorí. No žiaľ, v tomto smere mesto skôr „chytá mačku za chvost“. Hoci máme vypracovaný Akčný plán mitigácie a adaptácie na zmenu klímy, chýba mi systematické napĺňanie plánu. Chýbajú prepojenia, jasne stanovené ciele aj merateľné ukazovatele. Opatrenia často vznikajú ad hoc, bez dlhodobej stratégie a nadväzujúcich dokumentov, ktoré by presahovali volebné obdobia (napr. Manuál nakladania s dažďovou vodou,...). Klimatická kríza si pritom vyžaduje rýchlu a koordinovanú reakciu – nielen pre závažnosť témy, ale aj pre dostupnosť významných finančných prostriedkov z európskych fondov. Pozitívnym príkladom je zelená strecha na ZŠ Sitnianska, či dažďové záhrady na Fončorde, no takýchto riešení je málo.

B Vnímam, že obyvatelia nášho obvodu majú jasné a oprávnené požiadavky – čisté a bezpečné verejné priestory, udržiavanú zeleň, opravené chodníky či poriadok v uliciach. Úprimne však musím povedať, že s napĺňaním týchto očakávaní nie som spokojný. Údržba verejných priestorov je nerovnomerná, často sa riešia len havarijné stavy a chýba systematický prístup. Problémom je aj slabá spätná väzba zo strany mesta na podnety od ľudí. Je nevyhnutné zlepšiť koordináciu a zodpovednosť pri správe územia – obyvatelia si zaslúžia viac než len improvizované riešenia.

Stavebné práce na rekonštrukcii chodníkov a budovaní cyklotrás pokročili

Vďaka získaným financiám z Plánu obnovy a odolnosti SR, ale aj prostriedkom z mestského rozpočtu, sa na území mesta Banská Bystrica realizuje historicky najväčšia obnova chodníkov spojená so zavádzaním cykloopatrení, bezbariérových prvkov i úpravou pre slabozrakých. Súčasťou projektov je vo viacerých lokalitách aj výmena verejného osvetlenia, obnova autobusových zastávok, úprava kontajnerových stojísk, nové priechody pre chodcov i parkovacie miesta.

SÁSOVÁ

Hlavná dopravná tepna v Sásovej po rokoch obnovená

Na najväčšom banskobystrickom sídlisku Sásová sa podarilo ukončiť práce na rekonštrukcii chodníka na Tatranskej ulici ponad materskú školu a Rudohorskej ulici pri výškových panelákoch. Aktuálne sa pracuje na rekonštrukcii chodníka na Sitnianskej ulici a po dokončení bude vysúťažený zhotoviteľ pokračovať celou Starohorskou ulicou okolo materských škôl. Okrem toho prechádza obnovou hlavná dopravná tepna v tejto lokalite, Rudohorská ulica. Stavebnými úpravami boli rozšírené jazdné pruhy, vymenili sa obrubníky a obe asfaltové vrstvy. Vďaka rozšíreniu vozovky bude cesta slúžiť nielen pre motorové vozidlá, ale aj na parkovanie vozidiel a bezpečný cyklopruh.

Práce sa rozbehli aj na Pieninskej ulici

Práce sa začali aj na Pieninskej ulici. Súvisia s budovaním parkovacích miest a kompletnou rekonštrukciou pol kilometrového úseku

cesty, ktorého zvlnené časti boli pred dvomi rokmi odfrézované, aby bolo možné vozovku využívať. Následne mesto pristúpilo k dopracovaniu projektu o rozšírení počtu legálnych parkovacích miest. Aby nedochádzalo k opakovanému nebezpečnému zvlneniu vozovky, okrem obnovy asfaltových povrchov dôjde aj k výmene nestabilného podložia. Obnovený úsek nadviaže na komplexne zrekonštruovanú štvorprúdovú cestu na Rudohorskej ulici, vďaka čomu bude najvyťaženejšia vozovka v Sásovej po rokoch bezpečná pre všetkých účastníkov cestnej premávky. „V uplynulom období sme vykonali sondy, ktorá preukázala, že nestačí iba výmena asfaltových povrchov, pretože by k zvlneniu cesty dochádzalo aj v budúcnosti. Z tohto dôvodu budeme realizovať rekonštrukciu podložia formou recyklácie za studena. Znamená to, že podložie sa vyberie, zrecykluje a položí sa naspäť. Následne dôjde k pokládke dvoch vrstiev asfaltových krytov. V tejto lokalite pristupujeme aj k rozšíreniu cesty, aby sme mohli vybudovať legálne parkovacie miesta. Verím, že kompletnou rekonštrukciou vozovky od križovatky s Tatranskou ulicou až po otočku autobusov na Pieninskej ulici prispejeme, po rokoch, k vyššiemu komfortu motoristov, cestujúcich MHD a chodcov,“ informuje primátor Ján Nosko.

Stavebné práce sa aktuálne zameriavajú na budovanie parkovacích miest. Nasledovať bude odfrézovanie povrchu cesty, recyklovanie

Tatranská ulica

a pokládka asfaltov. Všetky činnosti budú realizované po etapách, pričom bude potrebné počítať s čiastočnými dopravnými obmedzeniami. Dôjde aj k výmene poškodených obrubníkov, výškovej úprave poklopov a uličných vpustí. Súčasťou sú bezbariérové priechody pre chodcov, obnova povrchu vozovky na autobusových zastávkach Magurská v oboch smeroch, ako aj obnova otočky autobusov Pieninská. „Na Pieninskej ulici legalizujeme a popri ceste na mestských pozemkoch dopĺňame nové parkovacie miesta. Celkovo bude v tejto etape vyznačených 35 parkovacích miest. Pozdĺž cesty smerom k otočke autobusov sa nachádzajú aj súkromné pozemky, ktoré chceme získať do majetku mesta a následne, v ďalšej etape aj na týchto miestach, vybudovať nové parkovacie miesta pre obyvateľov,“ dopĺňa 1. zástupca primátora Jakub Gajdošík.

Mesto na realizáciu projektu vyčlenilo z mestského rozpočtu cca 380 tis. eur. Všetky práce na Pieninskej ulici by mali byť ukončené v závere leta.

Pieninská ulica

FONČORDA

Komfortnejšia, krajšia a bezpečná Fončorda

Stavebné práce na najrozsiahlejšej rekonštrukcii ciest a chodníkov spojené s realizáciou cykloopatrení, obnovou autobusových zastávok či kontajnerových stojísk pokročili aj na Fončorde. Vysúťažený zhotoviteľ začal s obnovou vozovky v smere od Kyjevského

námestia po križovatku pri bytovom dome Tulská č. 11. Na ceste bude vymenený asfaltový povrch, dažďové vpuste a pribudnú nové priechody pre chodcov. Rekonštrukciou prechádzajú aj parkovacie miesta a kontajnerové stojiská. Vďaka ich reorganizácii vznikne priestor pre doplnenie 12 nových parkovacích

Tulská ulica

miest, ktoré obyvateľom v tejto časti Fončordy chýbajú. Na Tulskej ulici bol v uplynulých týždňoch vybudovaný nový, tri metre široký bezbariérový chodník s novými obrubníkmi, vedúci od Kyjevského námestia po garáže. Aktuálne sa buduje bezpečná cyklotrasa, ktorá okrem okolitých bytových domov prepojí aj jednu z najväčších banskobystrických záhradkárskych oblastí v tejto lokalite. Cyklotrasa bude pokračovať piktogramovým koridorom na ceste cez Tulskú a Moskovskú ulicu. V neposlednom rade upravíme aj plochu pri výjazde z vnútrobloku pri Tulskej č. 1, kde stojisko pre kontajnery znemožňovalo vodičom dobrý výhľad a spôsobovalo

kolízne situácie. Súčasťou prác je aj kompletná obnova dvoch autobusových zastávok Tulsá a Tulsá stred. Podľa spracovaného vizuálu architekta mesta budú prebudované na nové, s modernými prístreškami so zelenou strechou. Tento typ prístreškov bude postupne aplikovaný v celom meste. Stavebné mechanizmy sa naplno rozbehli aj na ulici Družby, kde sa rekonštruje chodník na bezbariérový. Práce budú pokračovať na Okružnej, Internátnej ulici, pri Modrom kostolíku, na Mládežníckej a Moskovskej ulici, na ktorú čaká komplexná re-

Tulsá ulica

konštrukcia cesty, obnova existujúcich a doplnenie nových parkovacích miest. Súčasťou projektu je aj budovanie cyklotrasy, ktorá vedie až na Moskovskú a Tulskú ulicu.

RADVAŇ

Radvanská ulica po rekonštrukcii kilometer dlhého chodníka

Chodník na Radvanskej ulici v nevyhovujúcom stave je už minulosťou. Prebudovaný bol na združený chodník pre peších a cyklistov, vedúci od základnej školy, kaštieli Radvan-

Radvanská ulica

ských, popred materské školy až po križovatku OC Tesco. Nový združený bezbariérový chodník je historicky najväčšou jednorazovou investíciou do rekonštrukcie chodníkov v tejto mestskej časti. Prepájať bude škôlky, školu, park a detské ihriská. Pripomínáme, že na združenom chodníku má prednosť výlučne chodec a cyklista musí svoju jazdu patrične prispôbiť peším. Samospráva plánuje v ďalších mesiacoch vyznačiť na ceste na Radvanskej ulici samostatnú cyklotrasu pre tranzit cyklistov a následne aj vybudovať nové parkovacie miesta pre obyvateľov, ktorí doteraz parkovali na chodníku vo vnútrobloku. Stavebné práce sa aktuálne realizujú aj na Poľnej ulici č. 19 až 27, kde mesto rekonštruje chodník, ktorý dlhodobo využívali na prejazd automobily, preto bol v havarijnom stave. Zároveň sa pracuje na rozšírení komunikácie a vytvorení legálnych parkovacích miest, aby mohli vozidlá jazdiť po ceste a nie po chodníku.

Poľná ulica

CENTRUM

Stavebné práce na Kollárovej ulici budú pokračovať po archeologickom prieskume

K rozvoju cyklistickej dopravy prispeje aj projekt prepojenia najväčšieho sídliska s centrom mesta, ktorého súčasťou sú tiež stavebné práce na Kollárovej ulici. V uplynulých týždňoch v tejto lokalite zrealizoval

vysúťažný zhotoviteľ výkopové práce, položil nové inžinierske siete, rozvody a stĺpy verejného osvetlenia. Súčasťou bolo aj uloženie chráničiek na optické siete, aby v budúcnosti nemohlo dôjsť k rozkopávke už zrekonštruovanej cesty.

Do konca júla 2025 by mala odborne spôsobilá osoba na tejto ulici ukončiť archeologický prieskum, ktorý vzišiel z požiadavky Krajského pamiatkového úradu v Banskej Bystrici. Všetky výkopy by mali byť v závere

nad Ústavom na výkon väzby, cesty popod cintorín až k hradnému areálu na Nám. Š. Moysesa, pričom v tejto časti budú vytvorené pozdĺžne parkovacie miesta a bezpečná oddelená obojstranná cyklotrasa.

Zhotoviteľ aktuálne pracuje aj na rekonštrukcii chodníka pri Aurise a výstavbe cyklotrasy na Rudlovskej ceste medzi Aurisom a odbočkou do Rudlovej.

Z. Marhefková

Kollárova ulica

Rudlovska cesta

ZŠ na Bakossovej ulici sa dočká aj novej kuchyne

Mesto Banská Bystrica aktuálne pripravuje projekty najväčšej rekonštrukcie svojich základných škôl so športovými areálmi, v objeme takmer 25 mil. eur. Okrem toho sa každoročne zameriava na modernizáciu priestorov a vybavenia škôlok a škôl, na realizáciu ktorej pravidelne vyčleňuje financie z mestského rozpočtu. So začiatkom letných prázdnin sa rozbehla aj komplexná rekonštrukcia kuchyne v Základnej škole s materskou školou na Bakossovej ulici. Okrem toho sa počas leta dočkajú nového šatu a opráv ďalšie školské a škôlkarské kuchyne, kúpeľne a kanalizácie v nevyhovujúcom stave. Projektové zámery komplexnej rekonštrukcie základných škôl zo získaných mimorozpočtových zdrojov sú zamerané na zatepľovanie objektov, výmenu okien a dverí, budovanie fotovoltických elektrární na strechách škôl či obnovu škol-

ských areálov slúžiacich pre žiakov i verejnosť. Keďže získané eurofondy mestu neumožňujú investovať do obnovy jedální či kuchýň, súčasťou júňového zasadnutia mestského zastupiteľstva bol návrh na vyčlenenie ďalších financií z rozpočtu mesta na tento účel.

„V minulých rokoch prešli komplexnou obnovou školské kuchyne v základných školách na Spojovej či Ďumbierskej ulici i v škôlke Na Lúčkach. Tento rok chceme investovať do modernizácie kuchyne v ZŠ s MŠ Bakossova, ktorá je po rokoch v nevyhovujúcom stave a potrebuje rekonštrukciu. Preto sme navrhli na tento účel vyčleniť v mestskom rozpočte sumu 200 000 eur. Som rád, že práce sa s odchodom detí na prázdniny rozbehli naplno a stavebné práce sú v plnom prúde,“ hovorí primátor Ján Nosko.

ný chodník vedúci od Severnej po Bakossovu ulicu, ktorý sme vybudovali v uplynulých rokoch. V prípade, že sa nám podarí získať všetky potrebné povolenia, s realizáciou investície by sme mohli začať na jar budúceho roka. Vybudované parkovacie miesta by následne mali slúžiť aj obyvateľom danej lokality a návštevníkom kostola,“ dopĺňa 1. zástupca primátora Jakub Gajdošík.

Poslanci na poslednom MsZ schvaľovali aj finančné prostriedky na modernizáciu školskej jedálne s kuchynou v Materskej škole na Karpatskej ulici (100 000 eur). Rovnako ako aj rekonštrukciu kúpeľní a toaliet v MŠ Profesora Sáru v objeme 48 000 eur či 3. etapu obnovy kanalizácie v MŠ Na Lúčkach (36 900 eur).

Z. Marhefková

Okrem novej kuchyne aj bezpečný priestor pred školou

Okrem toho samospráva pripravuje projekt zameraný na zlepšenie dopravnej situácie v okolí ZŠ s MŠ J. Bakossa, kde najmä v ranných hodinách vznikajú kolízne situácie. Plánovaný zámer mesta by mal vyriešiť chýbajúce parkovacie miesta a zlý prístup ku škole. „Projekt v sebe zahŕňa vybudovanie parkovacích miest zo zatrávňovacích panelov, bezpečnú otočku pred školou, ako aj priestor pre nakladanie a vykladanie detí na bezpeč-

Foto: MsÚ BB

Foto: MsÚ BB

Návštevnícke karty v zónach regulovaného parkovania

Po novom majú Banskobystričanky a Banskobystričania k dispozícii v rezidentských zónach v Banskej Bystrici návštevnícke karty, resp. bezplatné kredity pre svoje návštevy. Tento krok na poslednom zasadnutí mestského zastupiteľstva dňa 24. júna prerokovali poslanci v rámci VZN o dočasnom parkovaní motorových vozidiel na vymedzenom území mesta Banská Bystrica. Držitelia prvej rezidentskej karty nájdu bezplatné kredity automaticky v aplikácii datamesta.banskabystrica.sk bez toho, aby o ne museli požiadať. Rezidenti s trvalým pobytom v rezidentských zónach majú ku každej prvej rezidentskej karte bezplatné parkovacie hodiny – resp. kredit so 100 parkovacími hodinami. Platí to pre všetky rezidentské zóny – Podlavice, Uhlisko, Severná-Bakossova, Fortnička, Sídliisko, Kollárova ulica, Československej armády, Bakossova ulica, Cesta k nemocnici.

„Držiteľom prvej rezidentskej karty sa kredit pre návštevy objaví automaticky v aplikácii datamesta.banskabystrica.sk. Bezplatné parkovacie hodiny

môžu využívať počas platnosti parkovacej karty pre svoje návštevy. V rámci aplikácie je možné zadať EČV a počet hodín, ktoré sa budú postupne odpočítavať. Starší ľudia môžu dať do aplikácie prístup svojim deťom, ktoré ju budú môcť obsluhovať, keď prídu na návštevu,“ objasňuje Jakub Gajdošík, 1. zástupca primátora.

Návštevnícka karta so 100 hodinami bude vydaná obyvateľom s trvalým pobytom v regulovaných zónach, ktorí nevlastnia auto, a teda nezaberajú verejný priestor, a nie sú ani držiteľmi rezidentskej parkovacej karty. V prípade, ak má takáto osoba viac ako 70 ro-

kov alebo je držiteľom parkovacieho preukazu ŤZP, nemá vyhradené parkovacie miesto a nemá rezidentskú parkovaciu kartu, bude mať nárok na 200 bezplatných parkovacích hodín. O návštevnícku kartu môžu tieto skupiny osôb požiadať bezplatne prostredníctvom aplikácie datamesta.banskabystrica.sk alebo v Klientskom centre Mestského úradu, Československej armády 26.

„V aplikácii datamesta.banskabystrica.sk aktuálne nastavujeme všetkým držiteľom prvej rezidentskej karty bezplatné kredity. Objavia sa im v aplikácii automaticky, a hneď ich budú môcť začať čerpať. Do aplikácie sme zároveň pridali aj sekciu verejná zóna, ktorú vidia všetci, bez ohľadu na to, či sú v nej zaregistrovaní a prihlásení. Informácie sú totožné s tými, ktoré sú vo verejnej zóne na webe, avšak rozhranie je lepšie prispôbené mobilným zariadeniam,“ dopĺňa Alexander Hlavatý, vedúci odboru informatizácie a digitalizácie.

Z. Marhefková

Foto: MsÚ BB

Plaváreň počas letnej odstávky prechádza údržbou

Banskobystrická plaváreň na Štiavničkách je obľúbené športovisko nielen obyvateľov mesta, ale aj návštevníkov zo širšieho okolia. Svedčí o tom vysoký záujem o služby plavárne zo strany športovcov. Spoločnosť MBB, a. s. využije časť letných prázdnin na pravidelnú prevádzkovo-technickú údržbu, ale aj časovo náročnejšie opravy. Z tohto dôvodu je plaváreň pre verejnosť zatvorená do 18. augusta 2025.

Stavebné práce sa počas odstávky zamerajú na časovo náročnejšie odstránenie havarijného stavu strechy „prístavby“ nad rekreačným bazénom. V interiéri budú odstránené reklamované nedostatky a vzniknuté poškodenia dlažby na podlahách v sprchách a toaletách. V priestoroch šatní dôjde ku kompletnej výmene znečistených pretlakových boxov, okapotujú sa vrchné plochy skriniek pre lepšiu ochranu kabeláže a v dvoch spoločných šatniach, využívaných prevažne deťmi a mládežou, sa doinštalujú nové fény na vlasy.

Plaváreň dosiahla rekordnú návštevnosť

„Za využívanie služieb našej plavárne sa chceme všetkým poďakovať. S návštevnosťou sme nadmieru spokojní, za posledných šesť mesiacov dosiahla rekordnú úroveň, a to za celé obdobie sledovania štatistik od roku 2015. Značnou mierou k tomu prispelo zatvorenie plavárni vo Zvolene, Brezne a na UMB v Banskej Bystrici. S vysokým záujmom o služby plavárne je spojený aj náš záujem udržiavať jej prevádzkový chod na kvalitnej úrovni s dôrazom na nevyhnutnú technologickú údržbu a potrebné opravy. Väčšie musíme plánovať na jediné vhodné obdobie, ktorým sú práve letné prázdniny,“

objasňuje Dušan Argaláš, riaditeľ MBB, a. s.

Nevyhnutná údržba a čistenie

Počas letnej odstávky dôjde k vyčisteniu telies všetkých bazénov aj samotnej bazénovej

haly. Vymenená bude automatická vzorkovacia stanica a sondy pre chemickú úpravu vody v relaxačnom bazéne, ventilátor pre odvetrávanie vyrovnávacej nádrže plaveckého bazéna a v pláne je aj úprava technológie parných generátorov používaných pre obľúbenú parnú saunu. Výškovým čistením prejdú okná a fasáda bazénovej haly. „K ďalším prácam, prevažne v exteriéri, bude patriť realizácia elektrického prívodu pre osadenie posuvnej teleskopickkej brány a elektro-mechanickej závery pre reguláciu prístupu k zadnému vchodu pre zamestnancov a k technológiám plavárne. Lokálne udržiavacie práce budú zrealizované aj v outdoor parku, kde nedávno pribudla nová hojdacia lavička,“ dopĺňa Argaláš.

Z. Marhefková

Plážové kúpalisko - úpravy vítame, no očakávania sú vyššie

Prevádzku jedinečného priestoru – plážového kúpaliska v bezprostrednej blízkosti centra mesta zabezpečuje súkromný nájomca na základe dlhoročnej nevypovedateľnej zmluvy. Táto skutočnosť samospráve výrazne obmedzuje možnosti zasahovať do jeho každodennej prevádzky, či priamo ovplyvňovať charakter a rozsah investícií zo strany nájomcu. Aj preto mesto pred otvorením letnej sezóny 2025 vykonalo prostredníctvom členov pracovnej skupiny zloženej zo zamestnancov mestského úradu, poslancov mestského zastupiteľstva a zástupcov petičného výboru „Zachráňme Plážové kúpalisko“ odborné obhliadky celého areálu. Tie odhalili viacero nedostatkov technického aj estetického charakteru. Nájomca časť z nich odstránil, avšak niektoré zistené problémy naďalej pretrvávajú a mesto bude vyžadovať ich nápravu.

Nájomca predstavil novinky

S cieľom zlepšiť celkový stav plážového kúpaliska sa v piatok 27. júna 2025 uskutočnila tretia obhliadka plážového kúpaliska. Vďaka opakovaným kontrolám kúpaliska a adresovaným pripomienkam zo strany pracovnej skupiny i petičného výboru je možné konštatovať, že areál prešiel v tejto sezóne viacerými úpravami. Návštevníci si mohli všimnúť upravenejšie prostredie i sociálne zariadenia, nové atrak-

cie či gastro služby, ako aj rezidenčné zľavy pre obyvateľov mesta. Po rokoch stagnácie ide o citeľný posun, ktorý mesto víta. Očakávania však stále zostávajú vyššie.

Opakované kontroly vody v bazénoch

V dôsledku nedávnych udalostí v Štúrove, prevádzkovateľ plážového kúpaliska prijal opatrenia na zvýšenie dezinfekcie vody. Podľa jeho slov, počas prevádzky vykonávajú viacerazovú dezinfekciu v hornej hranici povolených hodnôt.

Na odstraňovaní zistených nedostatkov mesto naďalej trvá

Napriek zavedeným novinkám má areál plážového kúpaliska ešte stále viditeľné nedostatky, na ktoré boli zástupcovia prevádzkovateľa upozornení aj počas poslednej obhliadky. Ide predovšetkým o rôzne nedostatky týkajúce sa bezpečnostného hľadiska – nerovná dlažba okolo bazénov, nedostatočné brodiská k detskému bazénu, trčiace klince a skrutky

na drevenom móle pri jazere, atď. Na viacerých miestach sú rozvody vody a električky nebezpečne umiestnené a nezabezpečené proti úrazu. Všetky zistenia identifikované v poradí na tretej obhliadke adresovalo mesto nájomcovi na vyjadrenie a očakáva ich následné odstránenie.

Pošlite nám podnet na zlepšenie stavu plážového kúpaliska

Obhliadky plážového kúpaliska budú v areáli realizované zodpovednými odbornými útvarmi mesta počas celej letnej sezóny, s cieľom dohliadať na dodržiavanie podmienok zmluvy, aj na stav zariadení, čistotu, ale najmä bezpečnosť. Cieľom mesta je, aby sa štandardy prevádzky kúpaliska posúvali vyššie, v súlade s očakávaniami obyvateľov. K zlepšeniu celkového stavu plážového kúpaliska môžeme prispieť aj vzájomnou spolupracou. Využite podnetovník na zanechanie podnetu pre nájomcu, ktorý je zverejnený na webe mesta, v sekcii Plážové kúpalisko. Všetky doručené správy preposiela samospráva prevádzkovateľovi na vyriešenie. Okrem toho je k dispozícii aj e-mailová adresa plazovekupalisko@banskabystrica.sk, na ktorej môžu návštevníci kúpaliska tiež zanechať svoje pripomienky. Ďakujeme za všetky vaše podnety a pripomienky!

Z. Marhefková

Foto: Mať BB

Mestské lesy sú vhodné na oddych aj počas leta

Ak sa vám v letných horúčavách nechce cestovať ďaleko k moru, máte hlbšie do peňaženky, alebo jednoducho hľadáte vhodné tipy na jednoduché výlety, pomôžeme vám. Prinášame niekoľko tipov na nerušený oddych v prírode.

Náučný chodník Laskomer

Laskomerská dolina je čarovné miesto, ktoré ponúka skvelé možnosti na relax. Náučný chodník je dlhý približne 6,7 km a vedie najkrajšími miestami doliny, ktoré sú pokryté prírodnými zaujímavosťami a opradené bohatou históriou. Tešiť sa môžete na lesné cestičky v tieni mohutných stromov, slnkom zaliate lúky a očarujúce výhľady na mesto či okolité pohoria. Laskomerská dolina ukrýva mnohé biotopy európskeho významu. Vápencové bučiny a reliktné borovicové porasty tvoria buky a borovice staré od 300 do približne 400 rokov. V blízkosti náučného chodníka sa rozprestiera archeologická lokalita – praveké výšinné sídlisko Ostrý vrch. Dolina je navyše známa svojou výbornou klímou, najmä vďaka dostatku vody. Nachádza sa tu až 21 prameňov, ktoré zásobovali všetky ulice mesta vďaka už v 16. storočí. Laskomerský vodovod nechal vybudovať v rokoch 1894 – 1896 vtedajší mešťanosta Július Cesnak. Zaujímavosťou je, že v Laskomerskej doline sa nachádzala baňa Spasiteľ, kde sa ťažila medená ruda a striebro. Potôčik, ktorý je dodnes zlatonosný, kedysi poháňal mlyny, pomocou ktorých sa vyrábala pušný prach. Náučný chodník má 29 zastavení.

Prírodná rezervácia Stará kopa

Prírodná rezervácia Stará kopa sa rozprestiera na severozápadných svahoch vrchu Stará kopa (713 m n. m.) nad mestskou časťou Majer. Patrí medzi skryté poklady. Na ploche približne 4,5 ha v nej rastie vzácny dub plstnatý a vyskytuje sa tam mnoho chránených a ohrozených druhov rastlín a živočíchov. Rezervácia je prístupná po turistických chodníkoch a zažijete tu aj kus histórie: vrch Stará kopa tvoril hranicu medzi Banskou Bystricou a Ľupčianskym hradným panstvom, pôvodne s dobovou strážnou vežou zo 16. storočia. Rovnako sa tu nachádza aj zaujímavý skalný útvar, ktorý vy-

Foto: Visit BB

hľadávať najmä milovníci geocachingu. Túra na Starú kopu je stredne náročná, vhodná pre rodiny aj starších turistov. Jej súčasťou je aj altánok s ohniskom vrátane lavičiek, kde si možno pohodlne oddýchnuť a občerstviť sa. Z vrcholu sa môžete pokochať panoramatickým výhľadom na Panský diel, Nízke Tatry a Starohorské vrchy.

Harmanecká tisisa

Nadšencov neporušenej prírody určite osloví aj Národná prírodná rezervácia Harmanecká tisisa, ktorá leží severne od sedla Malý Šturec. Je súčasťou Národného parku Veľká Fatra. Ide o oblasť s najväčším prirodzeným výskytom treťohorného reliktu, tisa obyčajného v Európe. Zaujímavosťou je, že najstaršie exempláre majú okolo 500-600 rokov. Tis obyčajný tu rastie v bučinách s prímiesou smreka, jedle a javora horského. Prírodná rezervácia Harmanecká tisisa patrí na Slovensku k najstarším, vyhlásili ju už v roku 1949. Pri plánovaní výletu treba dbať na to, že tisinu môžete vidieť len z okraja cesty prvej triedy, keďže v lokalite platí piaty stupeň ochrany.

Náučný chodník Serpentiný Urpín

Takmer každé mesto má svoj legendárny vrch, od ktorého je odvodený aj jeho neoficiálny názov. V prípade Banskej Bystrice ide o Urpín. Serpentinami s dĺžkou 3,5 km vedie chodník s dvanástimi náučnými tabuľami. Úvodnú nájdete kúsok od malej železničnej stanice. Počas okružnej trasy na vás čaká vyhliadka, odkiaľ sa otvára výhľad na panorámu mesta vo svojej plnej kráse. Náučný chodník pokračuje ďalej cez Urpínsku lesostep až k Hvezdárni na Vartovke. Odtiaľ sa miernym klesaním po chodníku vrátite ku skokanským mostíkom na Žltých pieskoch. Pri smerovníku Žlté piesky sa chodník končí. Následne sa cez

Hvezdoslavovu ulicu a Uhlisko vrátite späť k malej železničnej stanici, kde sa vaša prechádzka začala. Jednotlivé informačné panely na chodníku sú zamerané na environmentálne, astrologické, lesnícke a historické témy. Ide o ľahšiu až stredne ťažšiu prechádzku, ktorá vám zaberie približne dve a pol hodiny.

Podlavické výmole

Ide o chránený areál v Starohorských vrchoch v katastri Podlavíc. Táto prírodná zaujímavosť

sa nachádza na južnom svahu pohoria Žiar, asi 200 m severne od cesty druhej triedy č. 578. Ide o revitalizovanú plochu po erózii pôdy. Miesto bolo silne narušené následkami intenzívnej pastvy dobytkom a ovcami v 17. a 18. storočí. Lesníkom trvalo niekoľko rokov, kým našli vhodný spôsob jeho obnovy a zalesnenia. Dnes tam rastie ochranný les z borovice spolu so zastúpením listnatých drevín, ako je agát, javor a buk. Podlavické výmole sú externou expozíciou Významného lesníckeho miesta Lesov SR, š. p.

Foto: J. Jankov

Prírodná rezervácia Pavelcovo

Ak máte chuť na ničím nerušený pobyt v tichu lesa, toto je vhodný tip pre vás. Prírodná rezervácia Pavelcovo sa nachádza na západnej strane cesty z mestskej časti Jakub do mestskej časti Uľanka. Územie PR sa rozprestiera na ploche 28,65 ha a nie je súčasťou vyššieho chráneného územia. Rezervácia bola vyhlásená v roku 1998, z dôvodu zabezpečenia ochrany prirodzených lesných spoločenstiev s koncentrovaným výskytom tisu obyčajného. Ide o lokalitu vhodnú aj na botanické pozorovanie.

M. Debnárová

Foto: Visit BB

Ako žiť s voľne žijúcimi mačkami v meste? Riešenie existuje.

Voľne žijúce mačky sú neodmysliteľnou súčasťou mestského prostredia. No ak ich populácia nie je pod kontrolou, trpia nielen ony, ale aj ľudia a príroda v okolí. Riešenie je pritom jednoduché: kastrácia a sterilizácia.

Na uliciach žijú opustené aj zdivočené mačky, ktoré sa rýchlo množia a často trpia. Ich premnoženie je dôsledkom nezodpovedného prístupu ľudí ku kastrácii. Banská Bystrica má potenciál byť príkladom dobrej praxe, kde samospráva spolupracuje s obyvateľmi a ochranármi na tom, aby sa voľne žijúce kolónie mačiek netrápili, ale žili pod kontrolou a bez trápenia.

Kastrácia je riešenie

Toto opatrenie zabráňuje premnoženiu. Jedna mačka a jej potomkovia môžu len za pár rokov odchovať stovky ďalších zvierat. To vedie k hladovaniu, chorobám a vysokej úmrtnosti v kolóniách. Nekastrované mačky často trpia neliečenými zraneniami. Kastrácia zlepšuje život samotných mačiek, znižuje potulovanie, agresivitu aj šírenie infekcií ako mačacia leukémia či FIV (mačací AIDS). Tieto choroby sú nebezpečné pre mačky, ale neohrozujú človeka. Ďalším benefitom kastrácie je eliminácia rušivého správania. Mačky v ruji

Foto: archív MsÚ BB

sú hlučné a značkujú si územie. Kastráciou sa toto správanie znižuje, čo oceňujú najmä obyvatelia sídlisk. Jednoducho povedané, v udržiavanom počte populácie si mačky nájdu svoje miesto v ekosystéme a prispievajú k jeho rovnováhe.

Mesto Banská Bystrica pomáha

V meste pôsobia dobrovoľníci a občianske združenia, ktoré realizujú takzvaný TNR program (odchyt – kastrácia – návrat). Od-

chyťávajú voľne žijúce mačky, dávajú ich sterilizovať a vracajú späť do lokality, kde boli nájdené. Tento systém je humánný a dlhodobou najúčinnejší. Mesto ich činnosť podporuje napríklad dotáciami, informovaním verejnosti či vytváraním bezpečných lokalít pre kolónie mačiek. Organizácie fungujú hlavne vďaka dobrovoľníkom a darcom.

Ako môže pomôcť každý?

- Nahlasujte kolónie miestnym organizáciám, ktoré vedú zabezpečiť kastráciu.
- Kastrujte aj domáce mačky a kocúrov, ak nie ste chovateľ a neplánujete sa postarať o potomkov.
- Podporujte útulky – materiálne, finančne alebo ako dočasní opatrovníci.
- Vnímajte mačky ako súčasť ekosystému, nie ako škodcov. Ak žijú v regulovanom počte, prispievajú k rovnováhe v prírode.

Zabráňte konfliktom - majte psa pod kontrolou

Aj v Banskej Bystrici pribúdajú prípady, keď voľne pohybujúce sa psy ohrozujú doručovateľov, pracovníkov služieb či náhodných okoloidúcich. Mesto preto pripomína zodpovednosť, ktorú majitelia psov nesú – nielen zákonnú, ale aj morálnu.

Podľa platnej legislatívy je každý majiteľ psa povinný zabezpečiť, aby jeho zviera neohrozovalo ľudí ani iné zvieratá. V prípade, že dôjde k napadnutiu osoby psom, môže byť majiteľ sankcionovaný nielen pokutou, ale v niektorých prípadoch aj trestnoprávne zodpovedný. Okrem toho je dôležité uvedomiť si aj morálnu zodpovednosť voči ostatným obyvateľom – predovšetkým tým, ktorí si plnia svoje povinnosti.

Poštovní doručovatelia v prvej línii

Pracovníci Slovenskej pošty a ďalších doručovacích služieb sú denne vystavení riziku kontaktu s nezabezpečenými psami. Často sa pohybujú na cudzích pozemkoch, otvárajú poštové schránky či zvoní pri bránkach, kde sa môže pes voľne pohybovať alebo dokonca preskočiť cez nedostatočne zabezpečený plot. Takéto situácie môžu skončiť fyzickým zranením, psychickou traumou, ale aj zdržaním doručovania pre celú lokalitu. Zákon jasne hovorí, že majiteľ psa musí zabrániť tomu, aby jeho zviera ohrozovalo ľudí alebo iné zvieratá. V Banskej Bystrici má každý pes povinnosť

byť evidovaný, a ak sa pohybuje na verejnom priestranstve voľne bez vôdzky, môže mestská polícia uložiť pokutu do výšky 165 eur. Od januára 2024 navyše platí celoslovenský zákaz držania psa na reťazi bez výbehu.

Foto: archív MsÚ BB

Jednoduché a účinné opatrenia

Majitelia rodinných domov môžu predísť neželaným incidentom viacerými jednoduchými opatreniami. Základom je zabezpečiť dostatočne vysoké a pevné oplotenie, ktoré zodpovedá veľkosti a sile psa a znemožní mu preskočiť alebo podkopať plot.

Poštová schránka by mala byť umiestnená mimo dosahu psa, ideálne priamo na bráne či plote, kam doručovateľ nemusí vstupovať. Užitočná je aj výstražná tabuľka „Pozor pes!“, ktorá doručovateľovi včas signalizuje prítomnosť zvieraťa a umožní mu zvýšiť opatrnosť. V čase doručovania je najlepšie psa uzavrieť do koterca alebo do domu, najmä ak majiteľ vie, že doručovateľ prichádza pravidelne v rovnakom čase. Mesto apeluje na všetkých chovateľov a vyzýva ich k zodpovednému správaniu. To je základom pokojného spoluzitia.

Výskyt voľne sa pohybujúcich psov môžu obyvatelia nahlásiť mestskej polícii na číslo 159.

Oddelenie odpadového hospodárstva a údržby verejných priestranstiev, MsÚ BB

Ján Karol Panner (1725 - 1799)

Uplynulo 300 rokov od narodenia richtára, senátora, prvého kapitána mestskej polície a inšpektora špitálu a mlynov

Foto: archív, Stredoslovenské múzeum

Kremnický rodák Ján Nepomuk Karol Panner sa narodil 1. novembra 1725 v rodine Juraja Karola Pannera a Evy Kataríny rod. Magyar. V rodine vyrastal s mladšou sestrou Máriou Katarínou (1727). Ako 23-ročný sa presťahoval do Banskej Bystrice, kde ho 28. marca 1748 prijali medzi banskobystrických mešťanov. Podľa zápisu patrila už vtedy medzi vlastníkov domu na hlavnom resp. hornom námestí. S manželkou Žofiou rod. Taskner (1734 – 1815) sa stali rodičmi siedmich detí, z ktorých bolo päť dcér – Eva Katarína (1754), Mária Žofia (1757), Anna Barbara (1763), Anna Terézia (1769), Antónia Barbara (1776) a dvaja synovia Ján (1767) a Benedikt Ľudovít Adam (1772). Panterovci vlastnili v Banskej Bystrici dva domy. Ako prvý kúpil iba 22-ročný Panner v roku 1747 dom na Hornom námestí dom č.7 tzv. Herritzovský, po nehoom Benediktovi Ľudovítovi Lanserovi von Moos, ktorý bol v meste viacnásobným richtárom a senátorom. V dome žil Panner so svojou matkou, manželkou, deťmi a dvomi slúžkami.

Foto: archív, Stredoslovenské múzeum

Okrem tohto domu sa stal Panner ešte pred rokom 1759 aj majiteľom domu na Farskej ulici č.2. (dnešná Bakossova). Z Panterových detí je známy iba osud dcéry Anny

Terézie (1769 – 1828), ktorá sa vydala za Jána Steinsdorfera, vysokého úradníka kráľovskej komory, ktorý prišiel do Banskej Bystrice okolo roku 1787. Ján Karol Panner zomrel v Banskej Bystrici ako 74-ročný 24. júla 1799. Pohreb sa konal o dva dni neskôr 26. júla. Jeho manželka Žofia zomrela 14. júla 1815 ako 81-ročná vo Valaskej.

Úspešná politická kariéra

Ján Karol Panner bol významnou a úspešnou osobnosťou, funkciu richtára Banskej Bystrice vykonával počas štyroch volebných období. Svoju kariéru začal ako 35-ročný, keď ho v roku 1760 zvolili za člena vnútornej mestskej rady. Panner zastával v rokoch 1761 – 1798 aj funkciu senátora.

Za richtára ho zvolili prvý raz v roku 1767, keď mal 42 rokov a v úrade vystriedal Leopolda Ignáca. Úrad vykonával do roku 1769. Počas prvého trojročného funkčného obdobia sa v roku 1768 stala Banská Bystrica sídlom Zvolenskej župy. Nasledujúce dve obdobia boli na čele mesta Jozef Husár vo funkcii 1770 – 1771 a bývalý hlavný notár František Jozef Ertzl vo funkcii 1772 – 1773. V roku 1774 bol Panner vo voľbách richtára znova úspešný a nastúpil tak do svojho druhého volebného obdobia ohraničeného rokmi 1774 – 1776. Po ňom prebrali mesto Jozef Husár vo funkcii v roku 1777 a Ignác Ladislav Ertzl vo funkcii 1778 – 1782.

Počas tretieho Panterovho funkčného obdobia v roku 1783 bola začatá oprava dolného špitálskeho mlyna, ktorý zničil 5. mája 1783 požiar. Stavba bola dokončená v roku 1784. Na hlavnú fasádu mlyna osadili vtedy tabuľu s textom, pripomínajúcim zásluhy richtára. Po Panterovi nastúpili do úradu Juraj Talson (1784 – 1785) a Ladislav Kövesdy (od 1. júna 1786 – 1789). Poslednýkrát vstúpil Panner do richtárskej miestnosti ako 65-ročný richtár kedy strieda Ladislava Kövesdyho vo funkcii na 17 mesiacov – od 7. mája 1790 do konca roku 1791.

Vítanie prvého biskupa novozriadenej banskobystrickej diecézy

Územie terajšieho banskobystrického biskupstva bolo pôvodne súčasťou rozsiahleho ostrihomského arcibiskupstva. Vzhľadom na veľkosť arcibiskupstva bolo viac pokusov o vyčlenenie menších biskupstiev. Úspešne boli zavŕšené v roku 1776 zásluhou panovníč-

ky Márie Terézie, kedy vzniklo banskobystrické biskupstvo. Jeho utvorenie schválil spolu so spišským a rožňavským biskupstvom pápež Pius VI. 13. marca 1776 bulou Regalium principum. Mária Terézia dala novovzniknutému biskupstvu do vena niekdajšie arcibiskupské panstvo s kaštieľom vo Sv. Kríži nad Hronom (terajší Žiar nad Hronom) a bývalý jezuitský kostol v Banskej Bystrici určila za jeho katedrálu. Patrón katedrálneho kostola sv. František Xaverský sa stal patrónom biskupstva. K významnej udalosti mesta preto patrilo uvítanie prvého diecézneho biskupa novozriadenej Banskobystrickej diecézy Františka Berchtolda (1730 – 1793), ktorý do Banskej Bystrice prišiel 28. októbra 1776. Bol nielen biskupom rímskokatolíckej cirkvi, ale aj hlavou slobodomurárskej lóže v Banskej Bystrici, tajným radcom, publikoval náboženské texty a práce, z ktorých viaceré zostali v rukopise. Biskupa vítal pri vstupe do mesta pri Dolnej bráne richtár Ján Karol Panner, slávnostnú reč predniesol vtedy hlavný notár František Jozef Ertzl.

Artefakty spojené s osobou Jána Karola Pannera vo fonde Stredoslovenského múzea

V zbierkach Stredoslovenského múzea sa zachovali v súvislosti s osobnosťou Jána Karola Pannera tri vzácne artefakty. Dva veľkorozmerné reprezentačné portréty – olejomalby. Na portréte z roku 1784 od neznámeho autora je zachytený v tradičnom uhorskom pánskom odeve Ján Karol Panner, kedy mal 59 rokov. Druhý obraz zachytáva Žofiu, manželku Jána Pannera. Obraz je bez datovania, ale za predpokladu, že sa dali manželia portrétovať v rovnakom období, zachytáva 50-ročnú dámu v elegantných modrých brokátových šatách, s perlovým náhrdelníkom, vyšívanou čelenkou vo vlasoch a vejárom v ruke. Rozmery obidvoch diel sú 120 cm/89 cm. Tretím artefaktom je kamenná doska z tzv. dolného mlyna s nápisom z roku 1784. Oprava Dolného mlyna po požiari z roku 1761 trvala skoro 20 rokov. Nanešťastie tesne pred dokončením prác dňa 5. mája 1783 tu vypukol znova požiar. Z mlyna sa rozšíril na kostol sv. Alžbety a odtiaľ skoro na celé mesto. Škody predstavovali štvrt milióna zlatých. Pri požiari bola zničená aj Dolná brána. Pri tejto príležitosti bola čiastočne prestavaná, kedy bola osadená nová pultová strecha. Znovu bol opravený aj Dolný mlyn tzv. Špitálsky mlyn, na ktorý bola v roku 1784 umiestnená pamätná doska s nápisom: „Postavené za pána Karola Pannera, inšpektora špitálu a mlynov počas administratívnej správy Petra Fokettiho roku Pána 1784“. Rozmery kamennej dosky sú 90 cm/47,5 cm/24 cm.

F. Glocko, Stredoslovenské múzeum

Jubilejný míting TIPOS P-T-S sľubuje mimoriadny zážitok

V piatok 8. augusta Banská Bystrica znova zažije vrcholnú medzinárodnú atletiku v elektrizujúcej atmosfére. Jubilejný 60. ročník legendárneho mítingu TIPOS P-T-S, desiaty po obnovení tradície a tretí na Štiavnickách, sľubuje mimoriadny zážitok. Podujatie má strieborný štatút World Athletics Continental Tour a najúspešnejší aktéri si rozdelia prémie vo výške 75 tisíc eur. Hlavný program sa začne o 18.00 h a obsahuje 15 disciplín (8 mužských a 7 ženských), ktoré Slovenský atletický zväz (SAZ) vybral s prihliadnutím na domácu špičku.

Prídu aj legendy

„Chceme pre divákov pripraviť atraktívne súboje a nájsť vyváženú kombináciu možnosti získať pre našu elitu čo najviac bodov do renkingov, no zároveň ponúknuť účasť popredných svetových atlétov v disciplí-

nach, kde nevezmú body našim,“ vysvetlil generálny sekretár SAZ Vladimír Gubrický. „K jubileu plánujeme v spolupráci s naším bývalým viceprezidentom Ladislavom Asványim pozvať aj niekoľko legend spojených s pétéeskou,“ poznamenal prezident SAZ Peter Korčok.

Vlani triumf Gajanovej

Podpora od publika bude určite motivovať priam nezastaviteľnú Emmu Zapletalovú

Emma Zapletalová je v tejto sezóne priam nezastaviteľná.

Foto: SAZ/SFR media/af. Benický

(400 m prekážok), univerzátku Viktóriu Forster (100 m a 100 m prekážok), porovnateľne populárneho Jána Volka (100 m a 200 m) a azda aj Atlétku roka 2024 v SR Gabrielu Gajanovú (800 m), ktorej vstup do letnej sezóny oddialilo zranenie. Minulý rok sa na TIPOS P-T-S postarala o jediný domáci triumf.

Na tribúnu za 10 eur

Vstupenky sú v predpredaji v sieti Ticketportal. Základné vstupné na Národný atletický štadión Vojenského športového centra Dukla na krytú hlavnú tribúnu je 10 eur a do oválovej časti hľadiska 6 eur. Držitelia preukazov ZŤP, mládež do 15 rokov a seniori od 65 rokov majú zľavu 50 %. Národný program sa začína už o 15.00 h.

Slovenský atletický zväz

V auguste sa chystá sviatok paraatletiky

Naše mesto bude 16. augusta 2025 hostiť výnimočné športové podujatie. Medzinárodné paraatletické pretek HANDI OPEN sa uskutočnia na štadióne SNP vďaka podpore VŠC Dukla BB.

Po niekoľkých úspešných ročníkoch sa organizátori rozhodli posunúť podujatie na novú úroveň. Pretek sa prvýkrát uskutočnia pod oficiálnou medzinárodnou licenciou, čo znamená, že výkony športovcov budú zapísané do svetových tabuliek. Je to obrovské ocenenie doterajšej práce, no zároveň aj výzva, ktorá so sebou prináša väčšiu zodpovednosť a nároky.

Za podporu a dôveru patrí vďaka Slovenskému paralympijskému výboru, Slovenskému zväzu telesne postihnutých športovcov, mestu Banská Bystrica a ďalším partnerom,

ktorí stoja za týmto ambicióznym projektom. Práve vďaka nim môžeme opäť privítať výnimočných športovcov a ponúknuť im profesionálne zázemie, ktoré si zaslúžia. HANDI OPEN 2025 sa stáva lákavou zastávkou aj pre paraatlétov z okolitých krajín. Nová destinácia v ich športovom kalendári pritiahne silnú konkurenciu a podujatie získa ešte širší medzinárodný rozmer. To si, samozrejme, vyžaduje vyššie materiálne, organizačné i finančné nasadenie.

Organizátori však veria, že tím nadšených dobrovoľníkov sa rozrastie a spoločne do-

kážu opäť vytvoriť podujatie, ktoré bude inšpiráciou a oslavou ľudskej vôle, športového ducha a výnimočných výkonov.

Tí, ktorí už atmosféru pretekov HANDI OPEN zažili vedia, že ide o viac než len šport. Je to deň plný emócií, motivácie a radosti zo života. Práve preto sa všetci – športovci, organizátori aj fanúšikovia – opäť tešia na ďalší ročník. Príďte aj vy a zažite s nami deň, na ktorý sa nezabúda!

J. Sučíková

Cyklistika neobíde ani mesto pod Urpínom

Tohtoročný 69. ročník etapových cyklistických pretekov Okolo Slovenska po piatich rokoch zavíta opäť do Banskej Bystrice. Na slovenských cestách sa predstavia svetové, ale aj slovenské tímy, medzi ktorými nebude chýbať Dukla Banská Bystrica cycling team. Námet SNP bude v piatok 19. septembra cieľom najdlhšej, tretej etapy, ktorá štartuje v Kežmarku. Celkovo pretekári absolvujú spolu 795 kilometrov rozdelených do piatich etáp. Pripravovaná edícia pretekov povedie z východu na západ a ponúkne pestrú zmes profilov – od rovinatých pasáží cez tech-

nické úseky až po náročné horské zjazdy. Každý z regiónov ponúkne jedinečné scenérie aj technické výzvy. Z Pro tímov potvrdili svoju účasť Lotto, Unibet Tietema Rockets (s účas-

Foto: archív MCP Okolo Slovenska

ťou slovenského jazdca Lukáša Kubiša), Solution Tech Vini Fantini a Novo Nordisk. Organizátori ešte očakávajú rozhodnutie španielskeho tímu Euskaltel Euskadi. Popri siedmich World Tour a Pro tímoch, ktoré už záväzne podpísali kontrakt, potvrdilo svoju účasť aj desať kontinentálnych tímov. Celkovo bude na štarte 140 pretekárov. Viac informácií o pripravovaných pretekoch a uzávierkach sa dočítate v nasledujúcom čísle Radničných novín.

Slovenský zväz cyklistiky
a Oddelenie športu, MsÚ BB.

KONCERT

1. 8. 2025

Námestie SNP

18:30 DJ Litu

20:30 VOLUME

GRAND RETRO SHOW

2. 8. 2025

Námestie SNP

10:30 – 12:30 výstava veteránov

11:15 Paper Moon Trio

SÍDLISKOVÉ VEČERNÍČKY

10. 8. 2025 / 17:00 – *Detské ihrisko Podlavice*

17. 8. 2025 / 17:00 – *MŠ Šalková*

24. 8. 2025 / 17:00 – *Pri ZŠ na Moskovskej ulici*

SVET NA DOSAH

Latinoshow

2. 8. 2025

15:00 *Stará Tržnica*

19:00 *Námestie SNP*

